

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การเล่าเรื่องถือเป็นความสามารถหนึ่งในการสื่อสารของผู้ใช้ภาษาทุกคนที่ติดตัวมา มักจะมาจากประสบการณ์การพบเห็นสิ่งต่างๆหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น เวลาเล่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งผู้เล่าไม่จำเป็นต้องมีการเตรียม วางแผน หรือท่องจำเรื่องที่ต้องการเล่า แต่จะเล่าออกมาจากกระบวนการความคิดของแต่ละบุคคล ลักษณะเช่นนี้คือ ลักษณะของเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจริงในการสื่อสารปัจจุบันที่ผู้ใช้ภาษาทุกคนสามารถกระทำได้ โดยแตกต่างจากการเล่าหรือพูดที่มีการเขียนบทพูดไว้ล่วงหน้า

3.1 วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นโครงสร้างเรื่องเล่าที่นำมาใช้จริงในการสื่อสารปัจจุบัน ดังนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มในการขอความร่วมมือจากผู้บอกภาษา และจะไม่ให้ผู้บอกภาษาเตรียมตัวมาล่วงหน้า แต่กำหนดให้ผู้บอกภาษาเล่าเท่าที่จะสามารถทำได้ ก่อนที่จะทำการบันทึกเทป ผู้วิจัยจะอธิบายให้ผู้บอกภาษาเข้าใจถึงลักษณะงานรวมถึงวิธีที่ผู้บอกภาษาจะให้ความร่วมมือ สามารถแบ่งได้เป็นหัวข้อดังนี้

- 3.1.1 ให้ผู้เล่าเลือกประเภทของเรื่องที่คุณเล่ามีความสนใจและถนัดมากที่สุด 1 เรื่องจากเรื่องเล่าทั้ง 4 ประเภทคือ เรื่องเล่าประสบการณ์ที่ตื่นเต้นหรือประทับใจ เรื่องเล่าประวัติส่วนตัวของคุณเล่า เรื่องเล่าภาพยนตร์ และเรื่องเล่านิทานทุกประเภท อย่างใดอย่างหนึ่ง
- 3.1.2 ผู้เล่าควรเลือกเรื่องที่ตนจดจำได้เป็นอย่างดี
- 3.1.3 เล่าให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เหมือนกับการเล่าให้เพื่อนสนิทฟัง ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้เล่าเลือกเรื่องเล่าภาพยนตร์ เนื่องจากไปดูหนังที่สนุกมาเรื่องหนึ่ง แล้วอยากเล่าให้ผู้อื่นฟัง อาจทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกอยากดูหนังเรื่องนั้นขึ้นมา
- 3.1.4 เล่าให้ละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

วิธีการเล่าเรื่องจะเป็นการเล่าแบบทางเดียว ผู้วิจัยจะไม่มีการสอดแทรกหรือแนะนำสิ่งใดให้กับผู้บอกภาษาระหว่างที่ทำการเล่า จนกระทั่งผู้บอกภาษาเล่าเรื่องจบ เมื่อผู้บอกภาษาเล่า

จบถือว่าเรื่องเล่านั้นจบสิ้นโดยสมบูรณ์ จะไม่มีการตั้งคำถามเพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้บอกภาษาดำเนินการเล่าต่อ

3.2 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้บอกภาษาและข้อมูล

ปัจจัยที่น่าจะส่งผลให้เรื่องเล่ามีความแตกต่างกันก็คือ อายุ และระดับการศึกษา เรื่องเล่าที่ได้จากกลุ่มอายุที่ต่างกันจะแตกต่างกันตรงภาษาที่นำมาใช้ ความเป็นแบบแผน ความซับซ้อน กลไกทางภาษา ผู้ใหญ่จะมีสิ่งเหล่านี้มากกว่าเรื่องเล่าในเด็ก เนื่องจากผู้ใหญ่มีประสบการณ์ภาษามาเป็นเวลานานกว่า รวมถึงระดับการศึกษาที่สูงกว่า ความแตกต่างดังกล่าวผู้วิจัยเชื่อว่าจะส่งผลไปถึงโครงสร้างของเรื่องเล่า ดังนั้นเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ขึ้นมาคือ ระดับการศึกษา โดยสุ่มเลือกจากกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเท่านั้น การกำหนดเกณฑ์เช่นนี้สามารถช่วยในการจำกัดขอบเขตของช่วงอายุรวมถึงลักษณะข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้บอกภาษา

สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญของการเก็บข้อมูลเรื่องเล่าลักษณะนี้คือ กลุ่มผู้บอกภาษา การที่ผู้บอกภาษาจำเป็นต้องเล่าอย่างต่อเนื่องคนเดียวเป็นเวลานานพอสมควร จำเป็นต้องมีสมาธิที่ดีในการเล่า อีกทั้งยังต้องสมมุติตัวผู้ฟังขึ้นมา เนื่องจากผู้เล่าบางคนไม่อนุญาตให้ผู้วิจัยอยู่ขณะที่ตนกำลังเล่า แต่จะขอทำการเล่าเพียงลำพัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีสุ่มบางคน ไม่สามารถที่จะทำการเล่าได้ หรือบางครั้งเล่าไปได้ชั่วเวลาหนึ่งก็ไม่สามารถที่จะทำการเล่าต่อและปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือ ก็จะบอกกับผู้วิจัยว่าตนไม่สามารถเล่าต่อไปได้ เรื่องเล่าลักษณะนี้ก็จะไม่นำมานับเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ การเก็บข้อมูลจึงต้องทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างหลายครั้ง โดยข้อมูลที่นำมาใช้จะเป็นข้อมูลเรื่องเล่าที่เล่าจบเรื่องเท่านั้น สุดท้ายจะได้เรื่องเล่าทั้งหมด 80 เรื่อง ประเภทละ 20 เรื่อง

3.3 กลุ่มผู้บอกภาษา

การเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ผู้วิจัยพบว่าผู้บอกภาษาจะต้องมีสมาธิในการเล่าเรื่องพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องประเภทใดก็ตาม เมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ที่ตนไม่มีความสนิทสนมคุ้นเคย ดังนั้นเวลาทำการเล่าผู้เล่ามักจะต้องการความเป็นส่วนตัว โดยจะขอทำการเล่าโดยเพียงลำพัง หลังจากนั้นสักชั่วเวลาหนึ่ง จึงให้ผู้วิจัยกลับไปเก็บเทปที่ทำการบันทึกเรื่องเล่านั้น แต่จะมีบางกลุ่มตัวอย่างที่อนุญาตให้ผู้วิจัยอยู่ในขณะทำการเล่าเรื่อง แต่ก็ถือว่าเป็นส่วนน้อย ซึ่งความเต็มใจในการร่วมมือ

ของผู้บอกภาษาถือเป็นสิ่งสำคัญของการเก็บข้อมูล เนื่องจากการเล่าเรื่องต้องอาศัยความอดทน ในการเล่าพอสมควร บางครั้งหลังจากที่เล่าไปสักพัก มีเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้เล่าขาดสมาธิไม่สามารถจะปะติดปะต่อเรื่องราวต่อไปได้ ผู้เล่าก็จะขอทำการเล่าใหม่ตั้งแต่ต้นเรื่อง

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้เล่าจะเล่าได้มากน้อยก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียบเรียงเรื่องราวของแต่ละคน เมื่อเล่าจบ ก็ถือว่าผู้เล่านั้นเล่าเท่าที่จะสามารถกระทำได้แล้ว และเรื่องเล่านั้นก็จบลงอย่างสมบูรณ์ โดยบุคลิกการพูดจาของกลุ่มผู้บอกภาษาก็มีส่วนในการกำหนดความสั้นยาวของเรื่องเล่าเช่น เป็นคนที่พูดเร็ว หรือเป็นคนที่พูดช้า ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้การเล่าเรื่องในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันระหว่างคน 2 คน คนหนึ่งอาจจะให้ข้อมูลได้มากกว่าอีกคน โดยปริมาณของข้อมูลไม่ส่งผลต่อการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ต้องการข้อมูลที่เป็นการเล่าที่แท้จริงของผู้พูดมากที่สุด จึงไม่เน้นที่ปริมาณ แต่ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาก็ถือว่ามามีปริมาณที่ค่อนข้างมาก เพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3.4 ลักษณะของข้อมูลเรื่องเล่า

ข้อมูลเรื่องเล่าที่เก็บรวบรวมทั้งหมดล้วนมาจากความสมัครใจในการให้ข้อมูลของผู้บอกภาษา โดยผู้บอกภาษาจะเป็นผู้เลือกประเภทของเรื่องเล่าที่ตนเองอยากเล่าเอง การที่ให้ผู้บอกภาษาเป็นผู้เลือกเรื่องเล่าสามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม และทัศนคติบางอย่างของกลุ่มผู้บอกภาษา เนื่องจากพบว่า ผู้บอกภาษาจะมีลักษณะการเลือกเรื่องเล่าที่คล้ายคลึงกันดังนี้

3.4.1 เรื่องเล่าประสบการณ์ ผู้วิจัยพบว่าผู้บอกภาษาที่เลือกเล่าเรื่องจากประสบการณ์ส่วนใหญ่ มักจะเล่าถึงการได้ไปท่องเที่ยว ผจญภัยตามสถานที่ต่างๆ หรือ ความภูมิใจส่วนบุคคลจากข้อมูลทั้งหมดมีเพียง 3 คนเท่านั้นที่เล่าถึงเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนได้รับจากอุบัติเหตุ หรือ ได้รับความเจ็บ

เรื่องเล่าประสบการณ์ที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	11. การท่องเที่ยวเกาะพะงันจำนวน 2 เรื่องเล่า
2. การท่องเที่ยวดอยม่อนจอง	12. การท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี
3. การท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์	13. ซัมเมอร์นิวซีแลนด์
4. การท่องเที่ยวประเทศอังกฤษ	14. เข้าค่ายร.ด

5. การท่องเที่ยวประเทศเดนมาร์ก	15. อุบัติเหตุรถชน
6. การท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย	16. อุบัติเหตุจากยางลอบ
7. การท่องเที่ยวยุโรป	17. ข้อควรระวังเกี่ยวกับโรงพยาบาล
8. การท่องเที่ยวชะอำ	18. ผู้เล่าได้เข้าร่วมแข่งขันแฟนพันธุ์แท้
9. การท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยา	19. ผู้เล่าได้พบกับนักกีฬาที่ตนเองชื่นชอบ
10. การท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

3.4.2 เรื่องเล่าประวัติส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่เลือกที่จะเล่าเรื่องเล่าประวัติส่วนตัว สาเหตุหลักที่กลุ่มผู้บอกภาษาไม่เลือกที่จะเล่าเรื่องประเภทนี้ น่าจะมาจากเหตุผลที่ต้องการรักษาความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้ผู้อื่นเข้ามารู้เรื่องราวของตนเอง ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีผู้บอกภาษาให้ความร่วมมือในการเล่าเรื่องประเภทนี้ ประกอบด้วยเรื่องเล่าประวัติจำนวน 20 เรื่อง

3.4.3 เรื่องเล่าภาพยนตร์ จากลักษณะข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากผู้บอกภาษา พบว่าภาพยนตร์ที่ถูกเลือกนำมาเล่าจะมีอยู่หลายประเภท เช่น ผจญภัย ชีวิต หรือความรัก ตัวแปรหนึ่งที่สำคัญสำหรับกลุ่มผู้บอกภาษาในการตัดสินใจที่จะเลือกเล่าเรื่องอาจขึ้นอยู่กับค่านิยมและกระแสความนิยมของภาพยนตร์ในช่วงเวลาระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้เล่ามักจะเล่าภาพยนตร์ที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นความนิยมในตัวละคร เนื้อเรื่อง ผู้แสดง หรือผู้กำกับภาพยนตร์

เรื่องเล่าภาพยนตร์ที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

1. I am Sam	10. Ever After
2. Pearl Harbor	11. Harry Potter จำนวน 3 เรื่องเล่า
3. Just married	12. The Princess Diary
4. About a boy	13. Spider man จำนวน 2 เรื่องเล่า
5. A Beautiful mind	14. Pirate of the Caribbean
6. Big fat liar	15. ข้างหลังภาพ
7. Resident evil	16. คุณชายของสมเด็จพระสันตะปาปา
8. Romeo and Juliet	17. บ้านที่รัก
9. Charlie's angel	

3.4.4 เรื่องเล่านิทาน ลักษณะของนิทานที่กลุ่มผู้บอกภาษาเลือกที่จะนำมาเล่าทั้งหมด จะเป็น นิทานเทพนิยาย ของทางตะวันตกเช่น สโนไวท์ ซินเดอเรล่า และอาลาติน นอกจากนี้การเก็บข้อมูลเรื่องเล่านิทานพบว่ามีเรื่องเล่านิทานบางเรื่องมีลักษณะของการล้อเลียน (satire) ดำเนินเรื่องโดยยึดเค้าโครงเรื่องนิทานเดิมแต่มีการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดปลีกย่อยเช่น การกระทำและความสัมพันธ์ของตัวละคร รวมถึงเนื้อเรื่องบางส่วนของนิทาน อาจเป็นการสลับบทบาทระหว่างตัวเอกและตัวร้ายในนิทานเรื่องหมาป่าน้อยหมวกแดง หรือความสัมพันธ์ระหว่างลูกหมู 3 ตัวและหมาป่าที่ต่างออกไปจากต้นฉบับนิทานเดิม ลักษณะดังกล่าว เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นในส่วนของ การวิเคราะห์ต่อไป

เรื่องเล่านิทานที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

1. การผจญภัยของคุณลุงโรบิน	11. เวทมนตร์ของนางฟ้า
2. ขนลายกับเหินลม	12. พระราชากับคนเก็บฟืน
3. เงือกน้อยผจญภัย	13. เจ้าหญิงกับรองเท้าระบำ
4. ชั่วนิรันดร์	14. กบปากกว้าง
5. สโนไวท์	15. กระต่อน้อยในป่าใหญ่
6. ซินเดอเรล่า	16. หมาป่าน้อยหมวกแดง
7. นายพรานกับลิง	17. ต้นแอปเปิ้ล
8. พระราชาผู้โง่เขลา	18. หมูบิน
9. หมาป่าหน้าแตก	19. อลาติน
10. หมอดูแม่นๆ	20. ลูกหมู 3 ตัว

จากลักษณะของข้อมูลเรื่องเล่าทั้ง 4 ประเภทเป็นสิ่งยืนยันคำพูดของลาเคตส์และคอนดิต (Lacaites & Condit 1985) และ ลาบอฟ (Labov 1972) ว่าการเล่าเรื่องไม่ใช่เป็นเพียงวิธีการในการสื่อสารของผู้ใช้ภาษาอย่างเดียว แต่เรื่องเล่าจะแฝงไว้ด้วยทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ของกลุ่มคนในสังคม การรับฟังเรื่องเล่าก็คือวิธีการหนึ่งในการเข้าถึงโลกและสังคมของผู้เล่า

3.5 กรอบทฤษฎีในการวิเคราะห์

ทฤษฎีที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นแบบหลักในการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องเล่าภาษาไทยก็คือทฤษฎีโครงเรื่องของลาบอฟและวอลเลซสกี (Labov & Waletzky 1967) ที่ได้นำเสนอไว้ ซึ่งลาบอฟ (Labov 1972, 1997, 2001, 2002) ได้นำทฤษฎีนี้เป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่องเล่าในงานปีต่อๆมา ซึ่งไม่

มีความแตกต่างจากทฤษฎีเดิมที่ทั้งคู่ศึกษาร่วมกันมานานัก ดังนั้นผู้เล่าจึงเห็นว่าควรจะยึดทฤษฎี
โครงเรื่องดั้งเดิมที่มาจากทั้งลาบอฟและวอลเลซก็เป็นแบบในการศึกษา โดยทั้ง 2 ได้ทำการศึกษา
ข้อมูลภาษาพูดที่มาจากการสัมภาษณ์ โดยกำหนดสถานการณ์ให้กับผู้บอกภาษา ด้วยคำถามที่ว่า
คุณเคยตกอยู่ในสถานการณ์อันตรายถึงชีวิตหรือไม่ และเกิดอะไรขึ้น นอกจากนี้ผู้บอกภาษาก็จะ
ทำการเล่าเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบมา ตามแต่ผู้บอกภาษาแต่ละคนจะสามารถเล่าตอบกลับมา
ได้ ผลการศึกษาลาบอฟและวอลเลซก็พบว่าโครงเรื่องเรื่องเล่าจะประกอบด้วยองค์ประกอบ
ทั้งหมด 6 ส่วนโดยมีลำดับคือ

1. การเกริ่นนำ คือ เรื่องราวนี้เกี่ยวกับอะไร พูดถึงเรื่องอะไร
2. บริบทตัวละคร สถานที่ และสถานการณ์ คือ ใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
3. การดำเนินเรื่อง คือ เรื่องราวดำเนินอย่างไร เกิดอะไรขึ้น
4. ทศนะ คือ เล่าเพื่ออะไร ทำไมเรื่องราวถึงเกิดขึ้น
5. การคลี่คลาย คือ สุดท้ายแล้วเรื่องราวจบอย่างไร
6. การจบเรื่อง คือ มีการจบเรื่องอย่างไร

ผู้วิจัยเห็นว่า ถึงแม้ลักษณะข้อมูลจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากวิธีการเก็บข้อมูลที่
ต่างกัน รวมไปถึงเป้าหมายของการศึกษาที่ต่างกัน แต่องค์ประกอบโครงเรื่องที่ลาบอฟและวอลเลซ
ก็ได้เสนอไว้ก็น่าจะประยุกต์เข้ากับงานของผู้วิจัยได้ดีกว่าทฤษฎีอื่นๆ เนื่องจากว่ามีในส่วนที่เป็น
การแสดงทศนะของผู้เล่า ซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะใช้
ทฤษฎีของลาบอฟและวอลเลซก็เป็นหลัก โดยจะกล่าวถึง ทฤษฎีโครงเรื่องอื่นๆ เสริมเพื่อให้เข้าใจ
โครงเรื่องของเรื่องเล่ามากยิ่งขึ้น

3.6 ขอบเขตงานที่ศึกษา

ขอบเขตของงานที่ลาบอฟให้ความสนใจคือการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอนุ
ประโยคในเรื่องเล่าเพื่อใช้ในการอธิบายโครงสร้างของเรื่องเล่า เป็นการศึกษาโครงสร้างเรื่องเล่าเชิง
ลึก คือศึกษาไปถึงความสัมพันธ์ของอนุประโยคที่เป็นโครงสร้างที่อยู่ภายในเรื่องเล่า ตัวอย่างข้อมูล
เรื่องเล่าของลาบอฟจะอยู่ลักษณะของเรื่องสั้น อาจจะประกอบด้วยอนุประโยคเพียงไม่กี่อนุ
ประโยคเช่น

(Were you ever in a situation where you were in serious danger of being killed?)

Yes. (What happened?)

I don't really like to talk about it. (Well, tell me as much about it as you can?)

- a. Well, this person had a little too much to drink (orientation)
- b. and he attack me (complicating action)
- c. and the friend came in. (complicating action)
- d. she stopped it. (resolution)

ตัวอย่างเรื่องเล่านี้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของโครงสร้าง 3 ส่วนตามทฤษฎีของ ลาบอฟและวอลเลซก็คือ บริบทตัวละคร การดำเนินเรื่อง และการคลี่คลาย โดยไม่ปรากฏส่วนที่เป็น การเกริ่นนำ การแสดงทัศนะ และการจบเรื่อง

ส่วนขอบเขตงานของผู้วิจัยก็จะจำกัดอยู่เพียงโครงเรื่องภายนอกของเรื่องเล่าเท่านั้น โดยศึกษาว่าผู้เล่ามีการวางโครงเรื่องอย่างไร เรื่องเล่าแต่ละประเภทมีการเรียงลำดับเหมือนกัน ต่างกันอย่างไร มีองค์ประกอบครบถ้วนตามที่ลาบอฟและวอลเลซก็เสนอไว้หรือไม่ เป็นการศึกษาภาพรวมของการประกอบขึ้นเป็นโครงเรื่อง

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์ที่นำมาพิจารณาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลโครงเรื่องแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

3.7.1 เกณฑ์ในการตัดแบ่งข้อความ

การตัดแบ่งข้อความเพื่อนำเสนอตัวอย่างในการวิเคราะห์สำหรับงานนี้ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ในการตัดแบ่งทั้งหมด 2 เกณฑ์คือ ตัดแบ่งตามจังหวะหยุดเว้นระยะในการเล่าเรื่องของตัวผู้เล่า และตัดแบ่งโดยยึดตามรูปภาษาที่แสดงถึงการเชื่อมโยงของข้อความที่คล้ายตามกัน ขัดแย้งกัน แสดงความเป็นเหตุเป็นผล และการใช้คำเชื่อมแสดงเวลา ที่เสนอโดย ฮัลลiday และฮาซาน (Halliday & Hasan 1976) สาเหตุที่ผู้วิจัยไม่เลือกที่จะตัดแบ่งข้อความออกเป็นอนุประโยคตามที่ลาบอฟได้เสนอไว้ก็เนื่องมาจากความแตกต่างของข้อมูลเป็นสำคัญ ข้อมูลที่ลาบอฟทำการศึกษาจะอยู่ในลักษณะของการสัมภาษณ์ตามที่กล่าวไปแล้วนั้น ซึ่งต่างจากข้อมูลของผู้วิจัยที่มีเนื้อหาความยาวค่อนข้างมาก ซึ่งการตัดแบ่งเป็นอนุประโยคจะทำให้ข้อมูลกระจายมากขึ้น ทำให้ยากต่อการวิเคราะห์หาภาพรวมของการวางโครงเรื่อง ประกอบกับลักษณะทางภาษาในการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งเรื่องเล่าภาษาไทยบางเรื่องจะเป็นการเล่าใน

ลักษณะของการเรียงต่อกันของกลุ่มถ้อยคำ จึงยากที่จะตัดแบ่งทุกส่วนออกเป็นอนุประโยค ตามที่ลาบอฟเสนอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ที่เสนอข้างต้นควบคู่กันไปในการตัดแบ่งข้อความ

3.7.2 เกณฑ์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบโครงเรื่อง

องค์ประกอบโครงเรื่องที่ลาบอฟและวอลเล็ชสก็์เสนอไว้มีด้วยกันทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ดังที่กล่าวไปแล้ว เกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้วิเคราะห์โครงเรื่องเล่าแต่ละประเภทก็จะใช้ทฤษฎีของ ลาบอฟและวอลเล็ชสก็์เป็นหลัก และอาจนำทฤษฎีโครงเรื่องเล่าที่ถูกเสนอไว้โดยนักภาษาศาสตร์ ท่านอื่นๆเช่น ลองเอเคอร์และสมทรวง มาช่วยประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งทฤษฎีส่วนใหญ่ที่มีการ นำเสนอไว้ก็จะคล้ายกับที่ลาบอฟและวอลเล็ชสก็์ได้เสนอไว้ ยกเว้นในส่วนของทศนะที่พบในทฤษฎี ของลาบอฟ (Labov 1972) เท่านั้น เนื่องจากทศนะจะมาจากตัวผู้เล่า ดังนั้นถ้าศึกษาข้อความที่เป็น ภาษาเขียนเช่น นิทานก็มักจะไม่ปรากฏส่วนที่เป็นทศนะของผู้เล่า เกณฑ์ในการวิเคราะห์ จำแนกองค์ประกอบมีดังต่อไปนี้

1. การเกริ่นนำ พิจารณาจากลักษณะของการเล่าที่เป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้ฟัง รวมถึงการดึงดูดให้ผู้ฟังสนใจที่จะติดตามรับฟัง เป็นลักษณะของการแนะนำเรื่องเล่า
2. การนำเสนอบริบทตัวละคร เวลา และสถานที่ พิจารณาจากการปรากฏของตัวละคร เวลา และสถานที่ในเรื่องเป็นหลักว่า ใครทำอะไร ที่ไหน ภายใต้เหตุการณ์ใด เป็นสิ่งที่ ใช้อธิบายตัวละคร
3. การดำเนินเรื่อง พิจารณาจากการพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร การเรียงต่อกัน ของสถานที่ และเหตุการณ์
4. การแสดงทศนะ พิจารณาตามที่ลาบอฟเสนอไว้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ
  - 4.1 ทศนะภายนอก คือ ความคิดเห็นของผู้เล่าซึ่งอาจจะใช้เพื่อหยุดการเล่าเรื่อง ชั่วคราว
  - 4.2 ทศนะภายใน คือ ทศนะที่ปรากฏผ่านทางรูปภาพ เช่น การกล่าวเกินจริง การเปรียบเทียบ การปฏิเสธ การตั้งคำถาม เป็นต้น
5. ปมปัญหาและการคลี่คลายเรื่อง พิจารณาจากการเรียงลำดับของเหตุการณ์ที่ส่งผลให้ เกิดความเปลี่ยนแปลงของตัวละคร หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างตัวละคร นำไปสู่จุด ตึงเครียดเช่น ตัวเอกต้องต่อสู้กับตัวร้าย โดยผลที่ตามมาคือการคลี่คลายเรื่องเช่นตัว เอกได้รับชัยชนะ
6. การจบเรื่อง พิจารณาจากข้อมูลที่ปรากฏหลังจากจบการคลี่คลายเรื่อง อาจเป็นการ บอกผู้เล่าว่าเรื่องได้จบลง และผู้ฟังได้รับสิ่งใดจากเรื่องเล่านี้

ผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์โครงเรื่องโดยยึดลำดับทั้ง 6 ขององค์ประกอบเป็นหลัก โดยจะนำเสนอไปในทีละลำดับจนครบทั้ง 6 องค์ประกอบของเรื่องเล่าแต่ละประเภท และจะนำโครงเรื่องทั้ง 4 ประเภทมาเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร โดยในการนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะใช้เครื่องหมาย } เพื่อแสดงถึงกลุ่มของข้อความที่เป็น การเกริ่นนำ ตัวละคร เวลา สถานที่ เหตุการณ์ การดำเนินเรื่อง และการจบเรื่อง

ในบทที่ 4 จะเป็นการนำเสนอโครงเรื่องเล่าประสบการณ์ตรงเรื่องที่ 1 คือ เรื่องเล่าประสบการณ์ที่ประทับใจ